

LINDESNES
KOMMUNE

Handlingsplan 2024-2027 Budsjett 2024

Rådmannens forslag 26. oktober 2023

LINDESNES
KOMMUNE

innledning

Vi går nå inn i vår andre kommunestyreperiode etter at den nye kommunen Lindesnes ble etablert 2019/-20. Vi har laget en god kommune, som utvikler seg godt og forbedrer posisjonen på kommunebarometeret, som får gode tilbakemeldinger fra omgivelsene, som synes å være attraktiv å bo og vokse opp i, attraktiv å etablere og drive næring i, og å reise til for rekreasjon, fritid og kulturelle opplevelser.

utfordringsbildet

LINDESNES
KOMMUNE

Hvor er vi og hvor skal vi?

Våre utfordringer

- Svak befolkningsvekst, økt antall eldre og færre barn
- Økonomisk ubalanse, for høye utgifter i forhold til inntekter
- Rekrutteringsutfordringer
- Utenforskap
- Vedlikeholdsetterslep og investeringsbehov

Viktigste prioriteringer

- Effektiv organisasjon
- Rett tjeneste til rett tid
- Rett kompetanse på rett sted til rett tid
- Helhetlige og tverrfaglige prosesser
- Kontinuerlig forbedring

Felles mål

- Vi er bedre sammen slik at innbyggerne kan leve et godt og selvstendig liv, og vi er et attraktivt og bærekraftig førstevalg
- Vi har en sunn økonomi og robust organisasjon

I tillegg...

klima

I august raste en dødelig skogbrann på øya Maui i Hawaii. Flammene slukte store deler av byen Lahaina. Minst 99 mennesker døde. Foto: Matthew Thayer, AP / NTB

energi

EnergiWatch

Samfunnsbedriftene ber Stortinget «sikre at Norge har nok nett til det grønne skiftet»

Krig og flyktninger

Kommunal Rapport

Renter og priser

Rentesjokk for eiendomsaktører: – Nervøsiteten har økt

Renten på nye banklån til eiendomsselskapene er mer enn doblet på to år: – En utfordrende marke...

Dagens Næringsliv

«Kommisjonenes år...»

LINDESNES
KOMMUNE

NOU Norges offentlige utredninger 2023: 4

Tid for handling

Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste

NOU Norges offentlige utredninger 2023: 3

Mer av alt – raskere

Energikommisjonens rapport

NOU Norges offentlige utredninger 2023: 17

Nå er det alvor

Rustet for en usikker fremtid

NOU Norges offentlige utredninger 2023: 14

Forsvarskommisjonen av 2021

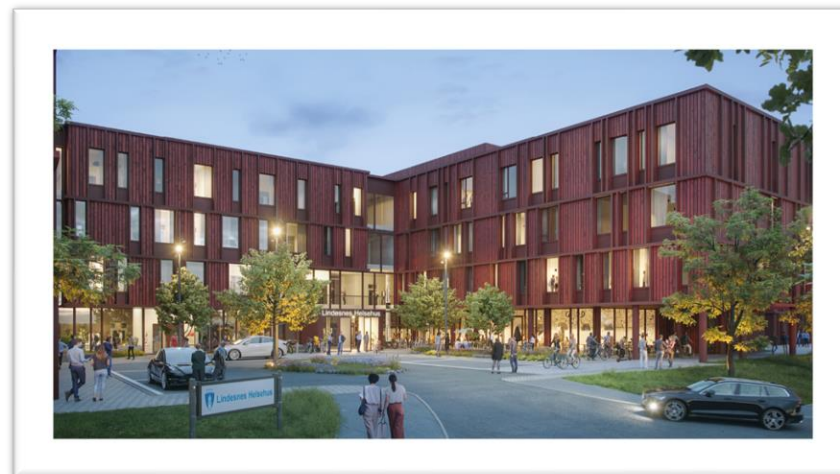
Forsvar for fred og frihet

Utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 17. desember 2021
Avgitt til Forsvarsdepartementet 3. mai 2023

Beholde, utvikle - og bygge nytt i tillegg

Vigeland omsorgssenter

NYTT omsorgssenter og helsehus,
Lindesnes

Marnardal omsorgssenter - Marnarheimen

Mandal sykehjem

Holum omsorgssenter

SiU – Sammen i Utvikling

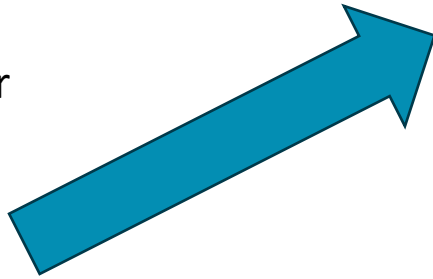
Overordnet mål er å ha en like effektiv tjenesteproduksjon som sammenlignbare kommuner

Styringsgruppe for hvert tjenesteområde (ledelsen og tillitsvalgte)

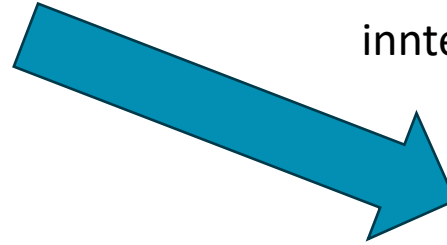

Økonomi:

utgifter

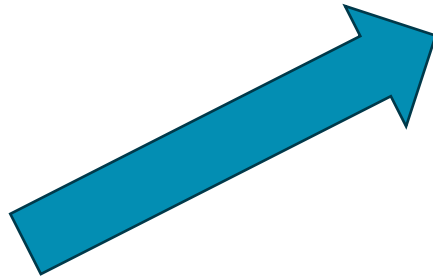

inntekter

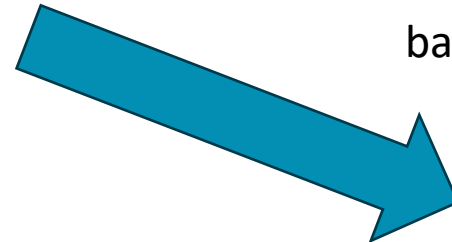

Demografi:

eldre

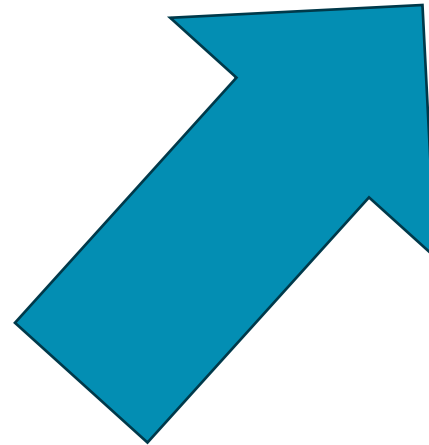
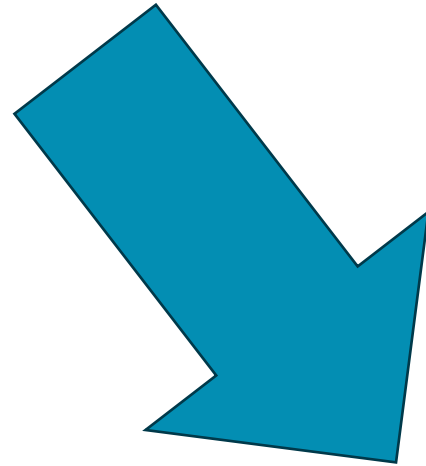
barn

Det er nødvendig med strukturelle grep, organisatoriske grep og rene effektiviseringsgrep innenfor alle tjenesteområder for å møte dette

Fylkeskommunen:

Utslippene
må ned

Levekårene
må opp

KOMMUNEPLAN 2020–2032

Bedre sammen

Nåsituasjon og utviklingstrekk

Befolkningsutvikling

Kommuneøkonomi

Folkehelse og levekår

Samfunnssikkerhet og beredskap

Klima og miljø

Næring

LINDESNES
KOMMUNE

LINDESNES
KOMMUNE

Temaplan mestring 2023-2030

Vedtatt i kommunestyret 15. juni 2023

FNs bærekraftsmål legges til grunn for alle kommunens planer. I temaplan mestring er det særlig disse målene som er relevante:

?

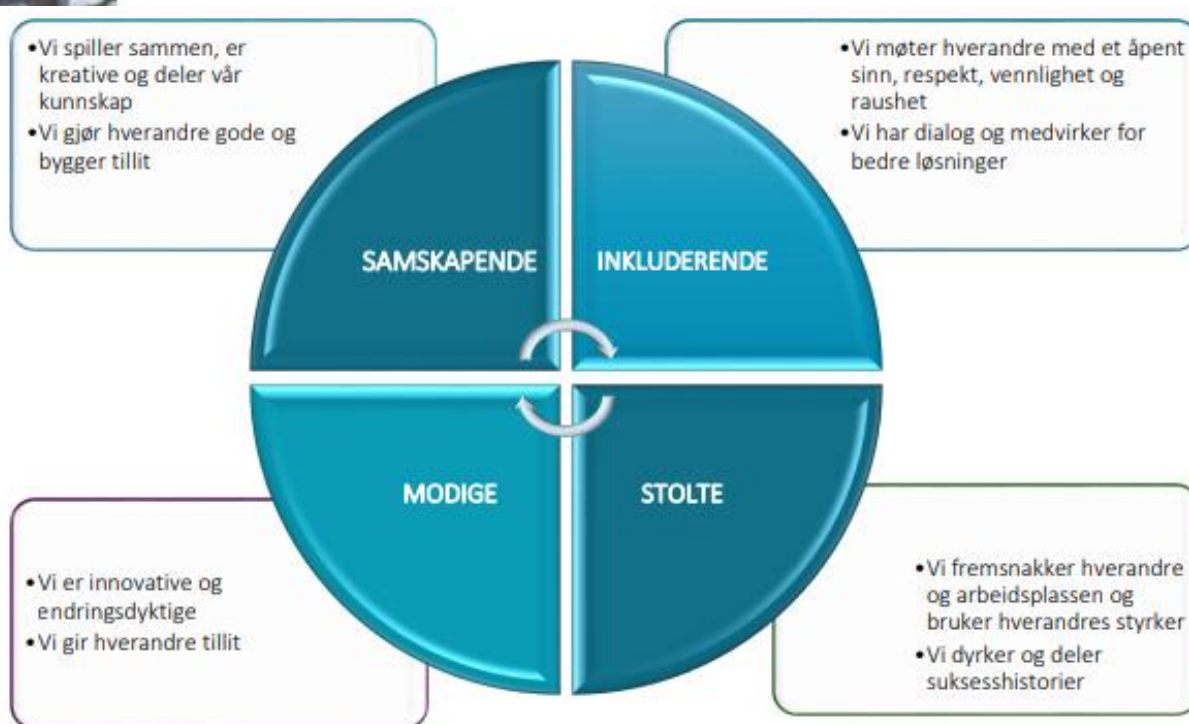
KOMMUNEPLAN 2020–2032

Bedre sammen

Valdahl av kommunestyret 13. februar 2020

- Stramt budsjett
- Omstilling
- Felles forståelse
- Samarbeid

Handlingsplan 2024 - 2027 budsjett 2024

Adolph Tidemandsbro, Mandal

Hovedlinjer budsjettet

- Økt gjeld og stigende renter
- Underskudd på driften
- Fondene reduseres
- Prisstigning varer og tjenester
- Flere eldre og færre barn

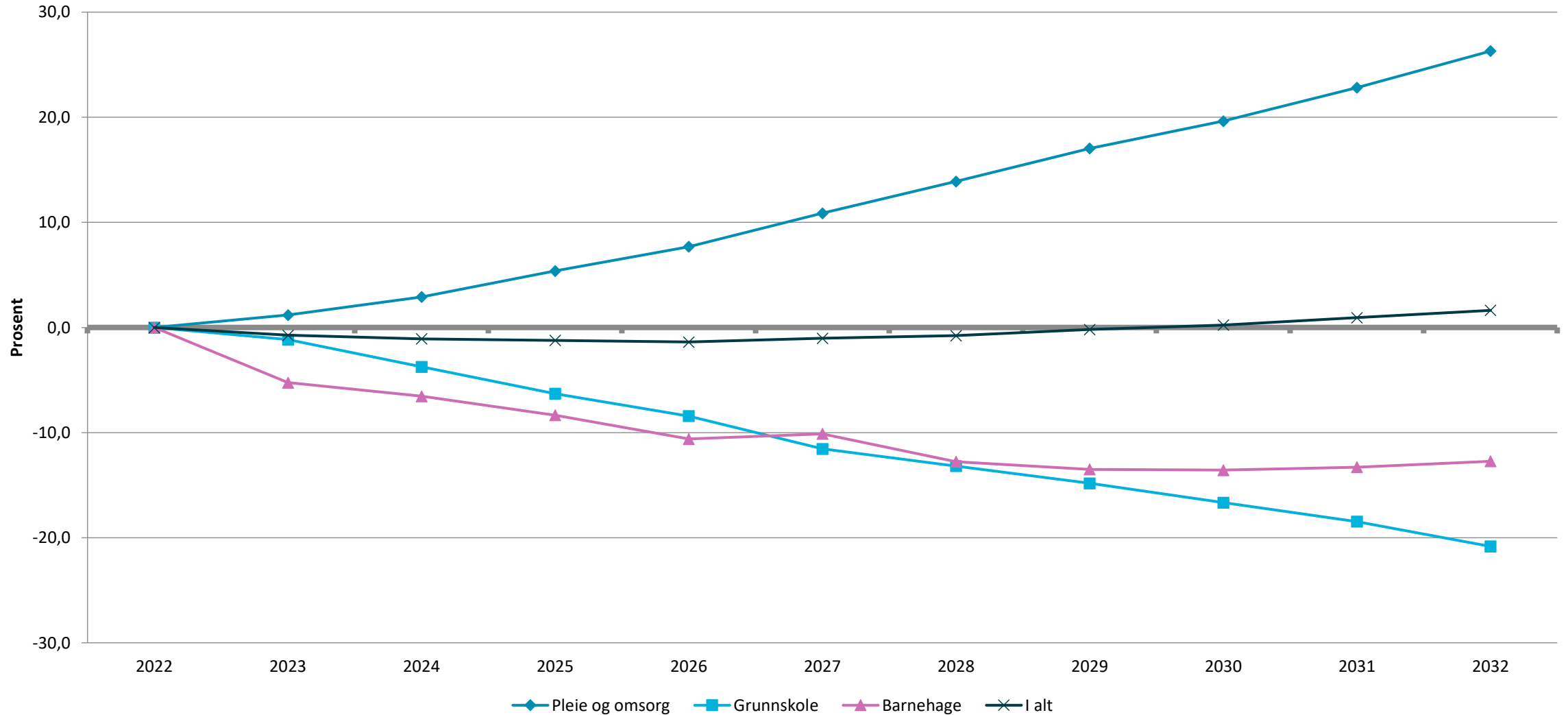
Budsjett oppsummert

- Negativt netto driftsresultat på 28 millioner kroner
- Overføring til investering på 5 millioner kroner
- Vi skal bruke 33 millioner av disposisjonsfondet i 2024
- Det skal investeres for 471 millioner
- Renter utgjør 109 mill og avdrag 88 mill
- Rammetilskudd og skatt utgjør 1,7 mrd kroner
- Nye innsparingstiltak utgjør 5 mill kr
- Nye tiltak utgjør 60 mill kr

Endret utgiftsbehov neste 10 år

Endret utgiftsbehov demografi - kommunen - 2022 - 2032

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Utgiftsutjevning, vi blir rimeligere å drifte...

2022: 4,5 %

2023: 4,3 %

2024: 3,8 %

Endring i kommunens utgiftsbehov i kr tall i mill

Endring						SUM
utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Barnevern		LINDESNES
2023	7 447	-5 504	-13 132	-1 251		-11 966
2024	10 907	-12 423	-3 243	-1 382		-5 666
2025	15 533	-12 266	-4 539	-1 390		-2 498
2026	14 542	-10 222	-5 659	-1 336		-2 463
2027	20 045	-14 939	1 211	-1 226		5 705
2028	19 097	-7 863	-6 651	-1 029		4 102
2029	19 767	-7 863	-1 808	-835		9 623
2030	16 379	-8 806	-203	-876		6 988
2031	20 091	-8 649	715	-865		11 592
2032	21 969	-11 322	1 403	-915		11 408
Sum 2023-2032	165 777	-99 857	-31 906	-11 104		26 826

Kommuneplanen

- Satsingsområde fra kommuneplanen:
- «Bærekraftig og innovativ»
- Mål: «Lindesnes kommune har en sunn økonomi og en robust organisasjon»
- Lindesnes kommune har vedtatt følgende økonomiske måltall, alle tall i prosent av driftsinntekter:
 - **Minimum 1,75 % netto driftsresultat**
 - **Minimum 5 % frie fond**
 - **Maksimum 80 % lånegjeld**
 - **Minimum 30 % egenfinansiering av investeringer**

KOMMUNEPLAN 2020–2032

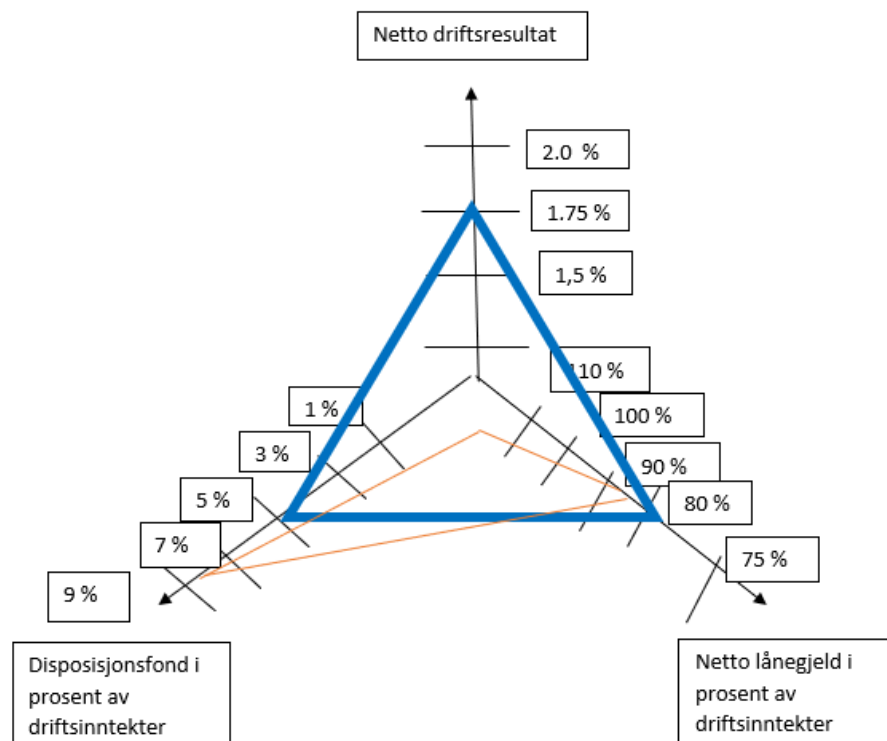
Bedre sammen

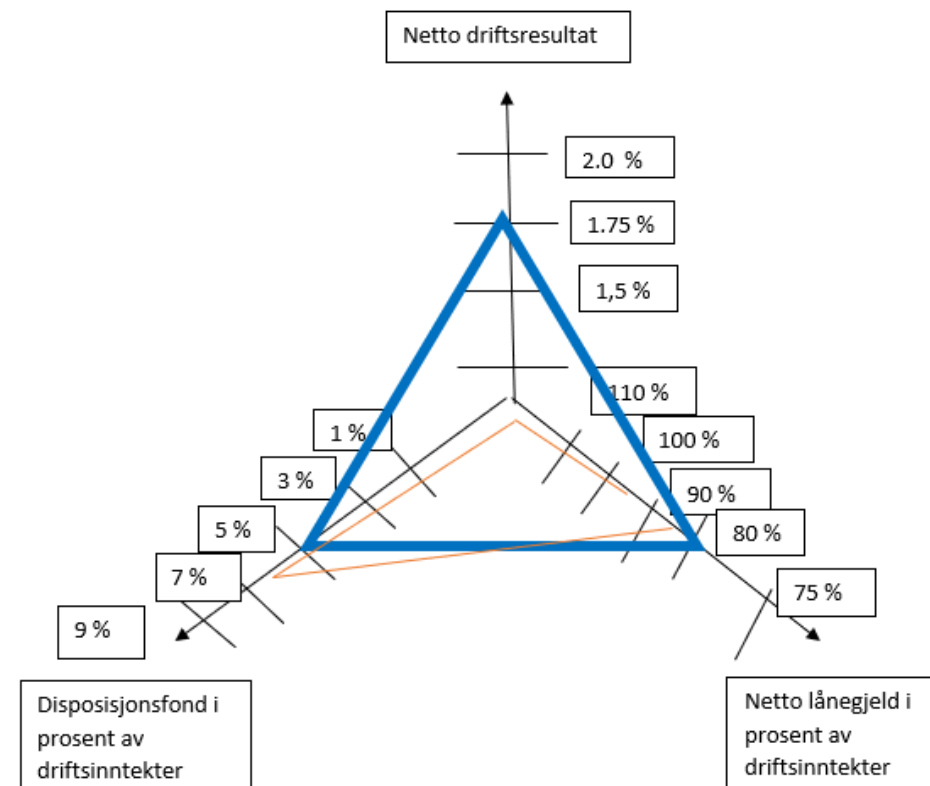
Vedtatt av kommunestyret 13. februar 2020

Kommunal Økonomisk Bærekraft (KØB)

Budsjett 2024

Budsjett 2027

Hovedmål og delmål i budsjett

C - Trygghet og tilhørighet

C - Barn har en trygg oppvekst som gjør dem rustet til å mestre livet.

Tiltak

Investeringer

- **Lindesnes kommune har en sunn økonomi og en robust organisasjon**
- Delmål:
 - Vi er en attraktiv arbeidsgiver
 - Vi samarbeider om å gi tjenester av høy kvalitet gjennom reell medvirkning
 - Våre utgifter er på nivå med sammenlignbare kommuner
 - Våre økonomiske nøkkeltall er som fastsatt av kommunestyret
- **Våre innbyggere er godt rustet for utdanning og arbeidsliv. Barnehage og skole er en mestringsarena for alle**
- Delmål:
 - Vi har en høy andel innbyggere med fullført videregående utdanning

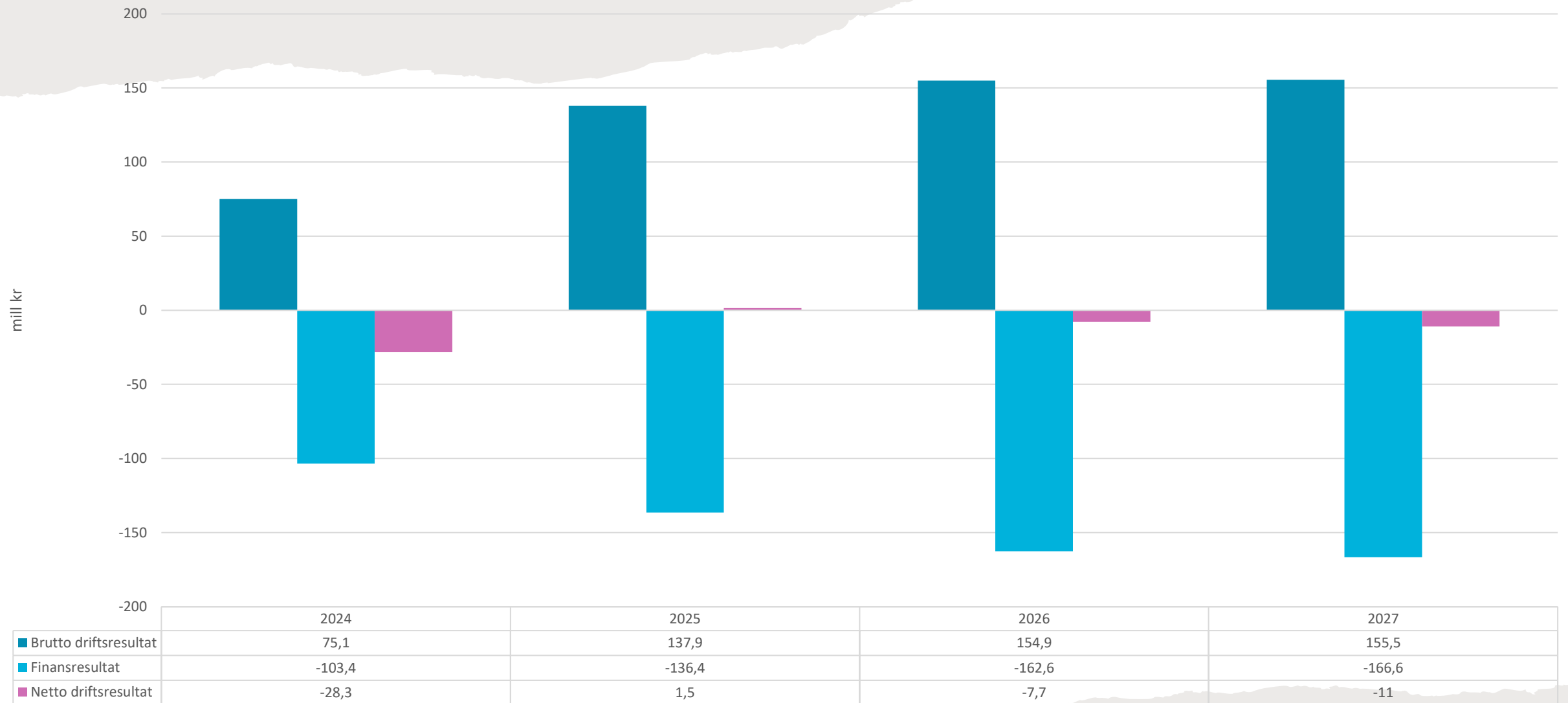
Brutto og Netto driftsresultat

- + Driftsinntekter (rammetilskudd, skatt, brukerbetaling)
- Driftsutgifter (lønn, kjøp av varer/tjenester, tilskudd andre)
- = **Brutto driftsresultat**
- + Finansinntekter (utbytte, renteinntekter, gevinst finans)
- Finansutgifter (renter og avdrag på lån)
- = **Netto driftsresultat**

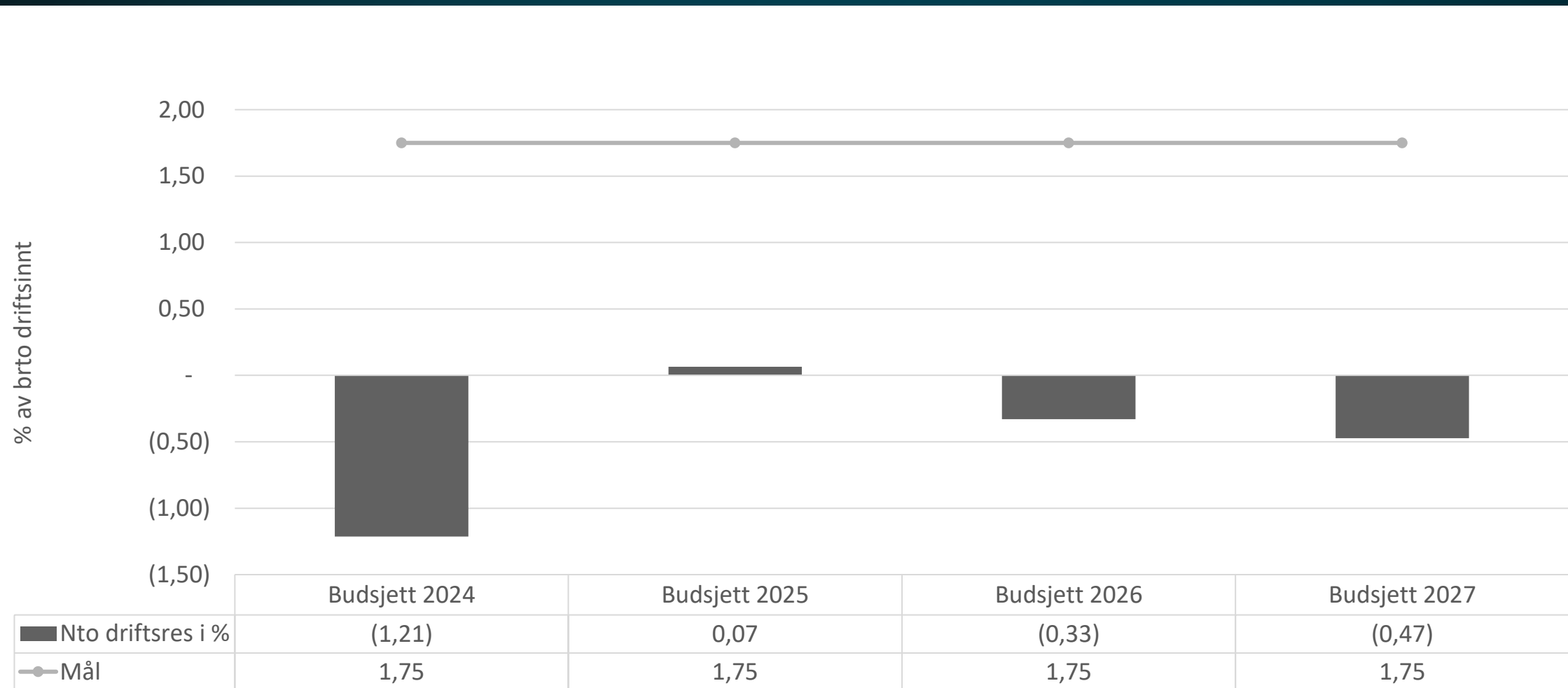
Netto driftsresultat = årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt

Netto driftsresultat er et uttrykk for hva kommunen har til disposisjon til avsetninger og investeringer.

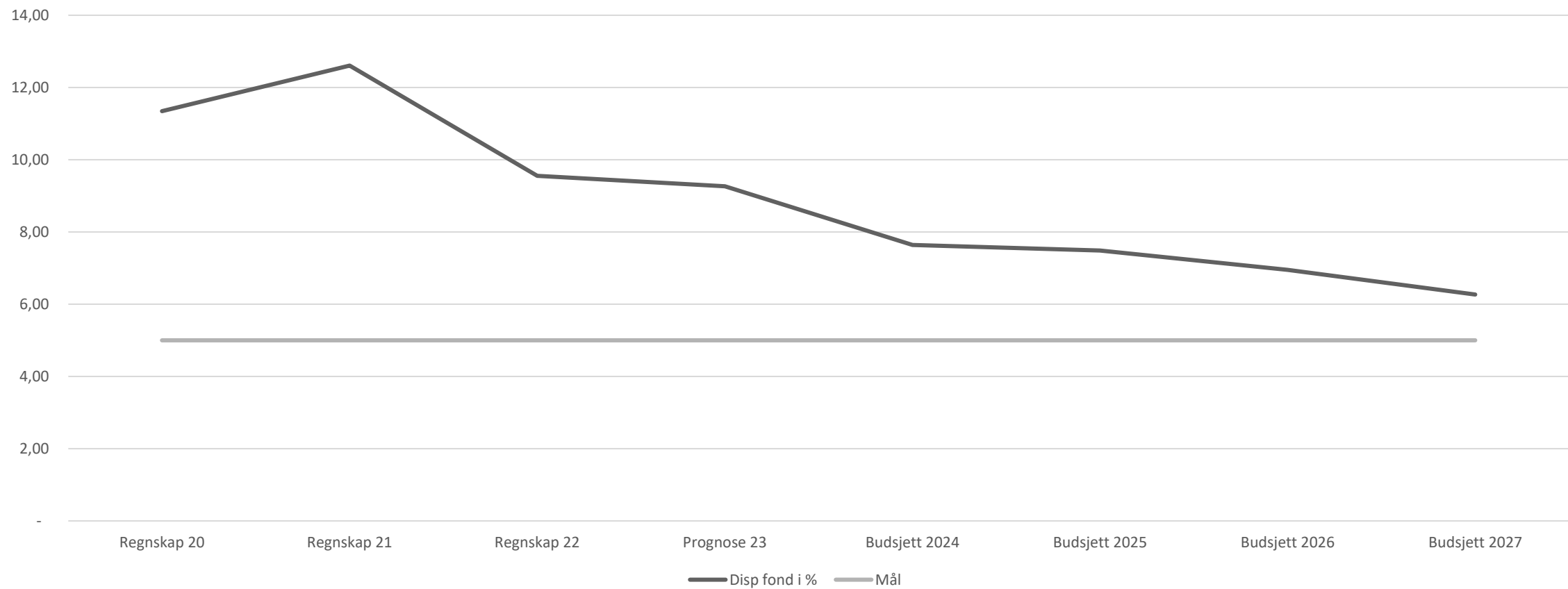
Brutto og netto driftsresultat

Netto driftsresultat i %

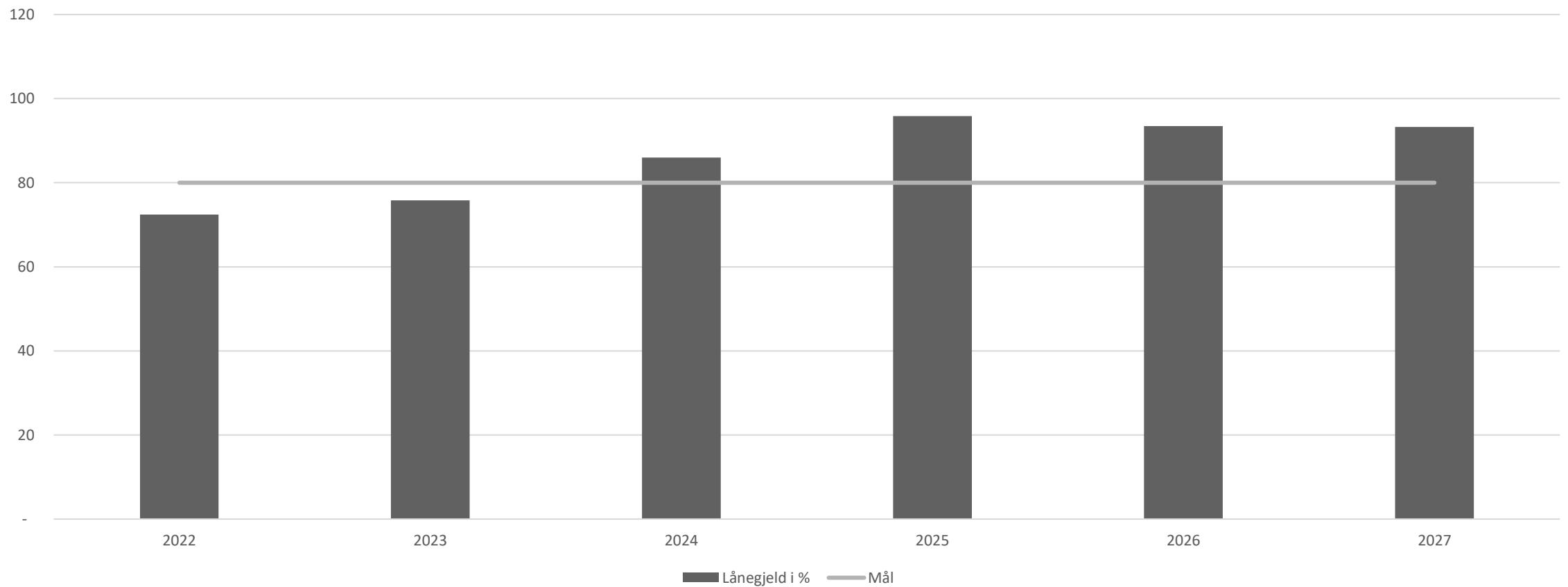
Frie fond i pst av inntekter

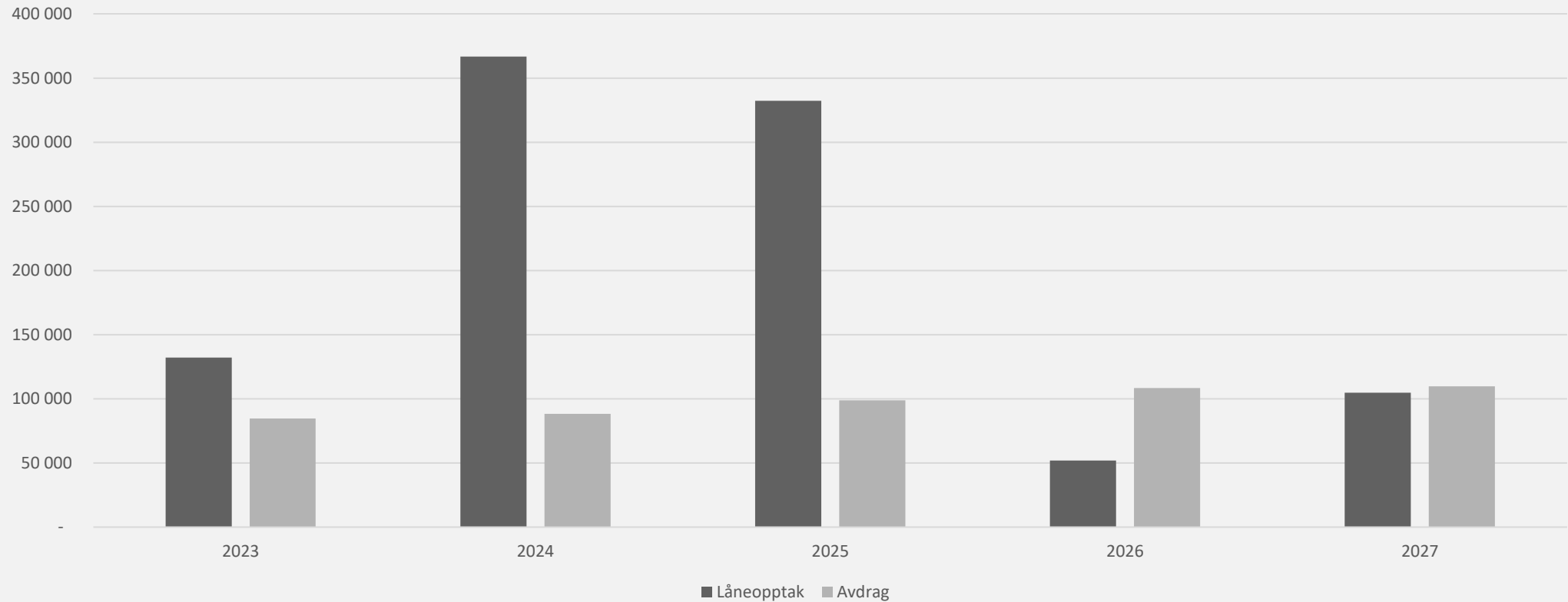
Frie fond i kroner

Lån til investeringer i pst av inntekter

Låneopptak og betalte avdrag

Sentrale inntekter Lindesnes

- Frie inntekter øker 3,7 % fra 23 til 24
- Deflator utgjør 4,3 % i 2024
- Rammetilskudd 966,5 mill
 - Herav inndelingstilskudd 42 mill
 - Forsvinner
- Skatteinntekter 746,2 mill
 - Avhengig av nasjonal skatteinngang
- Eiendomsskatt 103 mill kr
 - 3,0 på bolig
 - 5,5 på næring
 - Ingen økning foreslått

Kommunal- og
distriktsdepartementet

Bereknings teknisk dokumentasjon
til Prop. 1 S (2023–2024)

Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2024

Grønt hefte

Press på kommunale tjenester gir stram kommuneøkonomi

– Selv om veksten i kommunesektorens frie inntekter dekker beregnede økte kostnader til tjenestene i 2024, vil presset på kommunale tjenester gi svært krevende budsjettprosesser i kommunene, sier styreleder i KS, Gunn Marit Helgesen.

Sentrale utgifter, lønn og pensjon

- Lønnsreserve
 - Beregnet lønnsvekst på 4,9 %
 - 45 millioner kroner i sentral pott
- Pensjonsreserve 2 mill kr netto
 - Reserven dekker forskjellen mellom betalt premie og pensjon belastet ute på områdene (som er 17 %)
 - Premieprognose for 2024 på 22,3 % og 30 mill. kr
 - Premiefond (inntekt) 28 mill kr
 - Premieavvik er ikke budsjettert

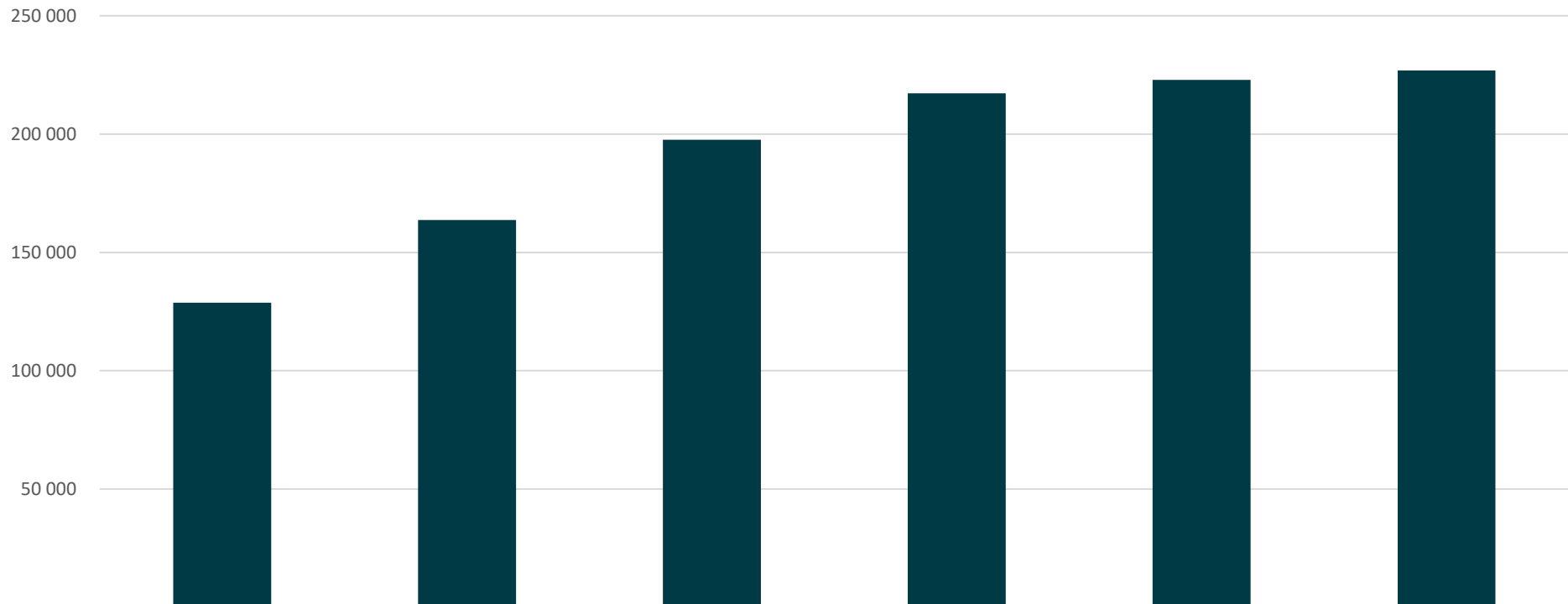
Finans

Mill kr	2024	2025	2026	2027
Rentenivå	5,35 %	4,95 %	4,35 %	4,28 %
Lån til inv	2 009	2 243	2 186	2 181
Renter	109	118	115	117
Avdrag	88	99	108	110
Utbytte ÅE	65,3 (20,4 eo)	52,0 (20,4 eo)	30,0	30,0

Finans- utvikling renter og avdrag på lån

■ Utvikling renter og avdrag på lån

Regnskap 2022

128 775

Oppr. bud 2023

163 725

Budsjett 2024

197 573

Budsjett 2025

217 256

Budsjett 2026

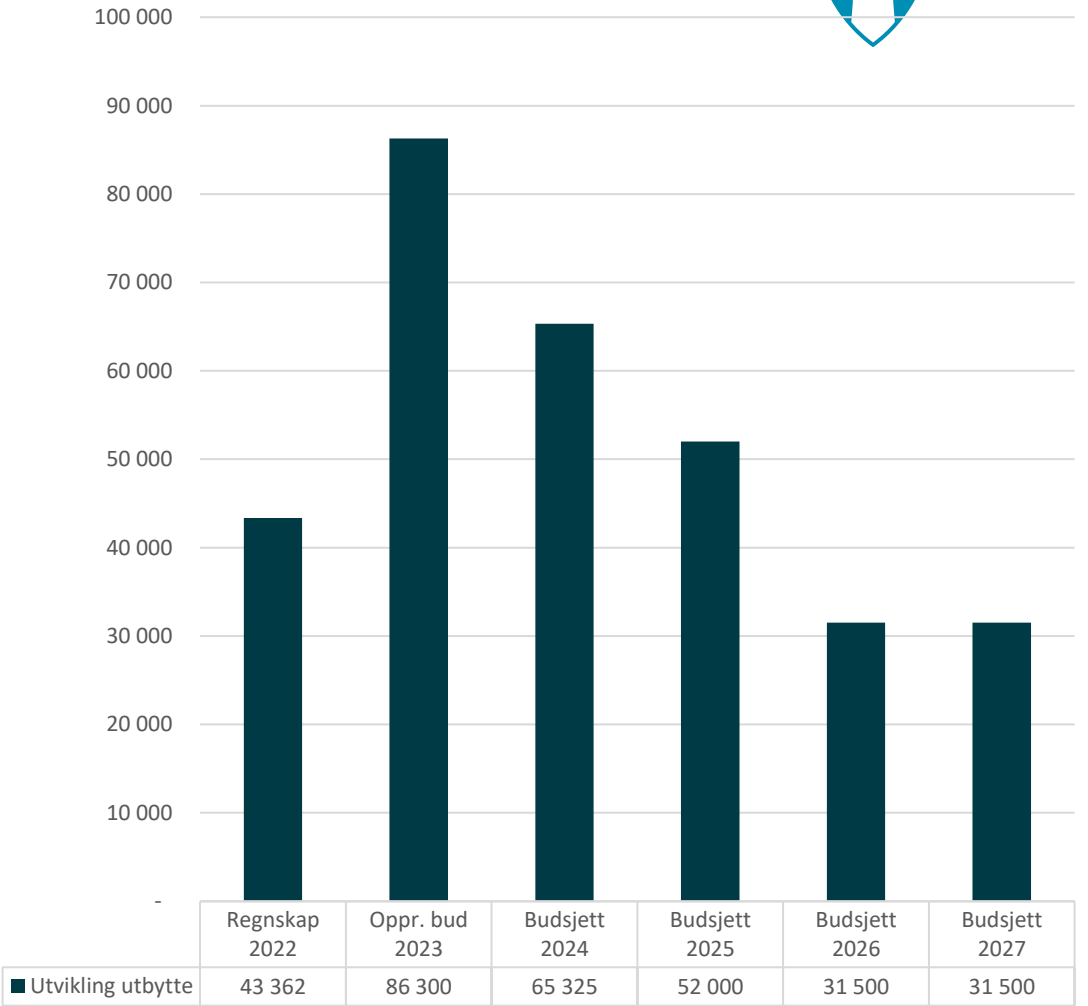
222 941

Budsjett 2027

226 912

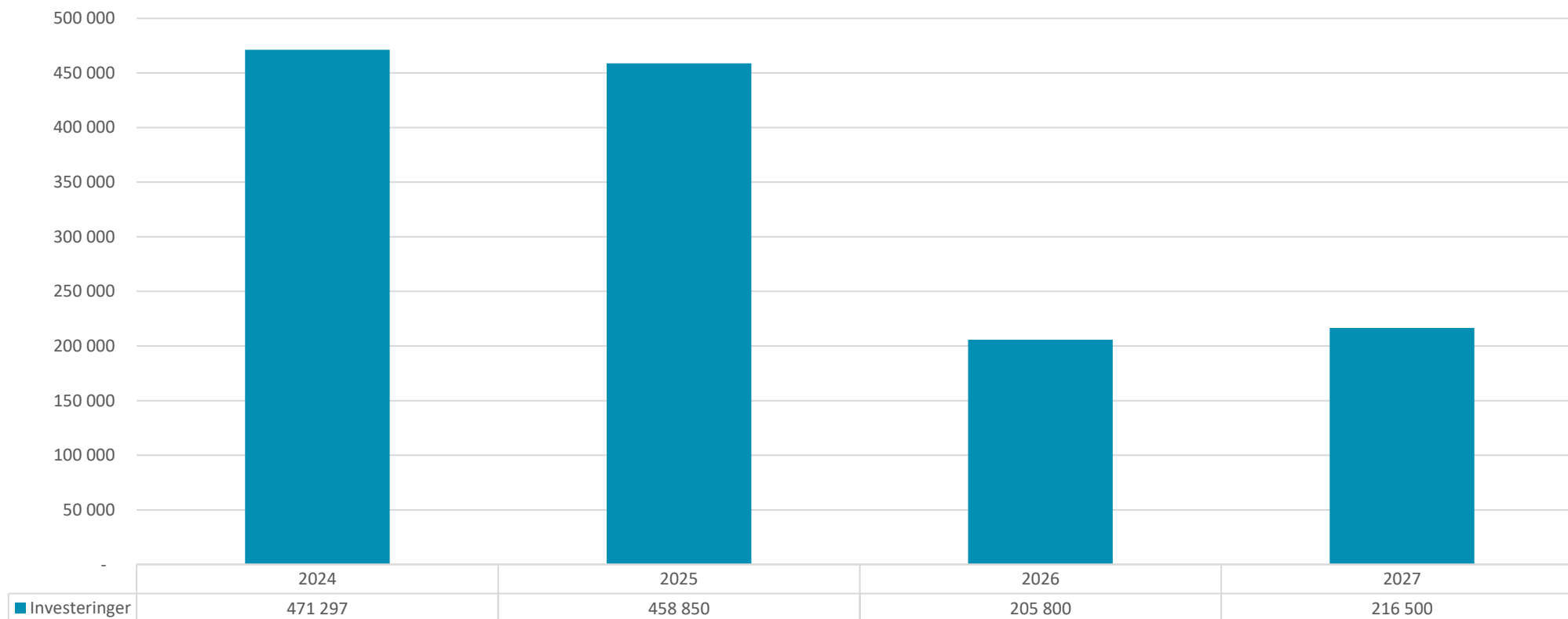
Finans- utvikling utbytte

Investeringsbudsjettet 1,35 mrd kroner

LINDESNES
KOMMUNE

Noen investeringsprosjekter 2024-2027

Nye prosjekt:

- Doseringsfabrikk Mandalshallen 2,5 mill
- Kirkelig fellesråd, bil og Enøk 2,0 mill
- LED lys vei og idrettsanlegg 4,0 mill

Videreførte prosjekt:

- Helsehus 950 mill
- Solhøgda avlastning 22 mill
- Mandal borettslag/Skipsbyggersgata 93 mill
- Nytt produksjonskjøkken 37,25 mill
- Forebygging flom Hestehaven 14 mill
- Enøk tiltak, bygg 5,87 mill

Utsatte prosjekter til 2026/2027:

- Rådhus 29 mill
- Valle kirkegård 22,2 mill

Investeringer vann og avløp

- 125,15 mill kr neste 4 år
- Det arbeides for tiden med prosjektering av utvidelse av rensesanlegg og reservevannforsyning
- Dette er nødvendige og kostbare investeringer som foreløpig ikke er innarbeidet i gebyrgrunnlag og handlingsplan.

Foto: Lindesnes avis

Helsehus

- 950 mill kr neste 4 år
- Tilskudd fra Husbanken: 233 mill

Tilskudd investeringer

- Fremlagte budsjett forutsetter at vi får tilskudd til følgende prosjekt:
 - Solhøgda avlastning 7,1 mill
(innarbeidet)
 - Mandal borettslag/Skipsbyggersgata 25,5 mill
(innarbeidet)
 - Helsehus 233 mill
(innarbeidet)

Ramme for 2024- hvordan beregnes de?

Opprinnelig budsjett 2023

+ Budsjettendringer inneværende år

+/- Endringer vedtak forrige periode

- Innsparingstiltak

+ Nye tiltak

= Ramme 2024

Endringer fra 2023

- Vedtatte innsparingstiltak fra 2023 på redusert sykefravær, overtid og kjøp av varer og tjenester er reversert på alle områdene (0 stilt)- til sammen 8 mill. kr
- Vedtatt innsparing på 30 mill kr i rådmannens stab er 0 stilt, og erstattet med faktiske innsparingstiltak på tjenesteområdene- Strategisak 39/23
 - Tiltakene fra Strategisaken iverksettes ikke før det har vært dialog med formannskapet (i tråd med vedtaket)

Reduserte driftsutgifter:	2024	2025	2026	2027	Område
Omklassifisere kommunale veier, 85.000 pr km		1 000	2 000	2 000	Samfunnsutvikling
<i>Overta drift av heleide kommunale selskap:</i>					
Parkering		500	500	500	Rådmannens stab
Småbåthavn		500	500	500	Rådmannens stab
Gjestehavn		500	500	500	Rådmannens stab
Halse eiendom		100	100	100	Rådmannens stab
Redusere overføring til Kirkelig fellesråd	500	1 000	1 000	1 000	Rådmannens stab
<i>Politisk styring:</i>					
Redusere varaordfører til 50 %				450	Rådmannens stab
Redusere antall politikere til minste lovpålagte nivå				450	Rådmannens stab
Redusere antall dager med valg til 1		300		300	Rådmannens stab
<i>Redusere utgifter til næring:</i>					
Avvikle næringstilskudd	2 000	2 000	2 000	2 000	Rådmannens stab
Redusere årsverk fra 2 til 1			1 600	1 600	Rådmannens stab
<i>Redusert tjenestenivå/endret struktur:</i>					
Velferd		2 500	5 000	5 000	Velferd
Oppvekst		2 500	5 000	5 000	Oppvekst
Samfunnsutvikling		500	1 000	1 000	Samfunnsutvikling
Halvere tilskudd til lag og foreninger		800	800	800	Samfunnsutvikling

Reduserte driftsutgifter:	2024	2025	2026	2027	Område
Maling kirker, Lindesnes kirkelig felleståd	650	650	650	650	Rådmannens stab
Ekstraordinært vedlikehold bygg	7 000	10 000	10 000	10 000	Samfunnsutvikling
Ekstraordinært vedlikehold vei	3 500	3 500	3 500	3 500	Samfunnsutvikling
Gulvbelegg	500	500	500	500	Samfunnsutvikling
Krav om masterutdanning barnevern			1 000	1 000	Oppvekst
<i>Økte utgifter som må finansieres:</i>					
Funksjonstillegg plasstillitsvalgte, ca beløp	- 300	- 300	- 300	- 300	Rådmannens stab
Ekstra utgifter ved 3 utvalg- politisk organisering	- 350	- 350	- 350	- 350	Rådmannens stab
<i>Salg eller sanering av bygg- gir sparte driftsutgifter:</i>					
Må spesifiseres nærmere		1 000	1 000	1 000	Samfunnsutvikling
Sum netto reduksjon driftsutgifter	13 500	27 200	36 000	37 200	
Reduserte finansutgifter (renter og avdrag lån)	2024	2025	2026	2027	Område
Investeringer:					
Utsette rådhusprosjektet (20 mill i 24, 30 i 25)	1 000	1 500	1 500	1 500	Renter/avdrag
Valle kirkegård utvidelse (5 mill i 24, 17,22 i 26)	250		1 000	1 000	Renter/avdrag
Sum reduserte finansutgifter:	1 250	1 500	2 500	2 500	
Økte inntekter:	2024	2025	2026	2027	Område
Øke eiendomsskatt til maks					Sentral inntekt
Innføre leie for idrettsbygg for voksne	100	100	100	100	Samfunnsutvikling
Økt betaling for ulike tjenester	500	1 500	1 500	1 500	Alle, må utredes
Sum økte driftsinntekter	600	1 600	1 600	1 600	

Rådmannens stab

Ramme 175 mill

- Budsjett til interkommunale selskap er inkludert i rammen (DDV, Brannvesenet Sør, Kirkelig fellesråd, revisjonen mm)
- Nye tiltak 10,3 mill i 2024, 6,5 mill i 2027:
 - Økte utgifter selskapsavtaler og samarbeid
 - Økte utgifter Brannvesenet Sør IKS 7 mill
 - Frikjøp tillitsvalgte 0,6 mill i 2024

Samfunnsutvikling- tiltak

Ramme 196 mill

- Innsparingstiltak:
 - Ny doseringsfabrikk 0,5 mill
 - Redusert festeavgift 0,65 mill
- Nye tiltak:
 - Økt strømbudsjett 8,0 mill kr
(sammenlignet med 2022)
 - Utskifting fra 2g til 4g heisanlegg 0,72 mill kr
 - Vedlikeholdsprosjekt Mandalshallen 10 mill kr (fordelt på 2024 og 2025)
 - Kompensasjon for økte priser 4,8 mill kr
- Prisøkning kommunale avgifter
 - Vann + 17% (19 % i 2023)
 - Avløp + 18 % (25 % i 2023)

Oppvekst- ramme 707 mill kr

- Nye tiltak
 - Lønns- og prisvekstprivate barnehager 6,9 mill
 - Økt tilskudd private barnehager 15 mill (kun 2024)
 - Statsbudsjettet:
 - Endringer barnehage 6,17 mill
 - Skolehelsetjeneste 175.000
 - Endringer kontantstøtte 473.000

Oppvekst- innsparingstiltak

- SIU Oppvekst 10,0 mill kr i 2024 (22 mill fra 2025)
- Endringer grunnskole og barnehage pga færre barn (demografi):
 - 12 mill kr i 2026, 18 mill i 2027

Oversikt over antall barn:

Antall barn i:	15.12.2020	15.12.2021	15.12.2022	Prognose 15.12.23
Grunnskole	2 889	2 876	2 868	2 790
Kommunale barnehager	448	427	389	391
Private barnehager	698	674	701	702
Sum	4 035	3 977	3 958	3 883

Vi ser at antall barn er redusert, og reduseres fremover. Prognose for antall barn i grunnskole pr. 15.08.24 er 2731.

Velferd ramme 676 mill

- Nye tiltak:
- Statsbudsjettet:
 - Økt sosialhjelp 2,4 mill
 - Satsing psykisk helse og rus 0,66 mill
- Andre tiltak:
 - Økte utgifter ressurskr brukere 2,8 mill
 - Nye mønstre videreført 1,3 mill
 - Demografi- økte utgifter pleie og omsorg
 - 12 mill i 2026, 18 mill i 2027

Velferd innsparingstiltak

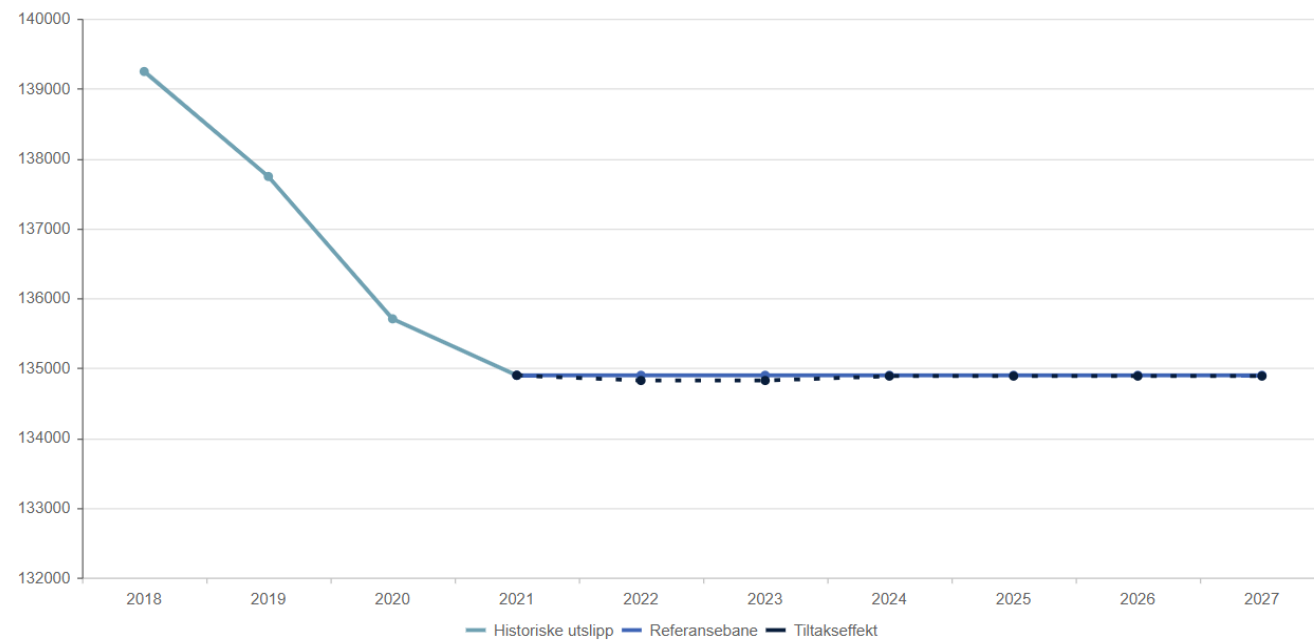

Videreført fra 2023	2023	2024	2025	2026	2027
Endring langtidsplasser institusjon	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8
Endring miljøterapeutiske tj	1,76	3,2	4,8	6,2	6,2
Endring drift bolig med heldøgnstj	4,5	8,9	8,9	8,9	8,9
Endring korttidsplasser institusjon	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Endring natt-tjenesten	6,5	8,3	8,3	8,23	8,23
Velferdsteknologi	-1,65	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Sum	23,4	31,1	32,7	34,03	34,03

Gebyr for en «standard» familie/husholdning

	2023	2024	Endring
Eiendomsskatt bolig med verdi 5 mill	10 500	10 500	0
Eiendomsskatt bolig med verdi 3 mill	6 300	6 300	0
Vann og avløpsgebyr, 180 m3 forbruk	12 915	15 132	+2 217
Feiegebyr 1 pipe	530	560	+30
Renovasjon, standard	3 820	3 990	+170
Barnehage full plass	3 000	2 000	-1 000
Kostpenger barnehage	383	400	+17
SFO full plass	2 716	2 835	+119
Kostpenger SFO	245	255	+10

Grafen viser utslipp av klimagasser i tonn CO2-ekvivalenter. Historiske utslipp er hentet fra Miljødirektoratet. Du ser kommunens referansebane og i tillegg effekten av klimatiltakene i den stiplede linjen.

Klimabudsjett

Klimabudsjett

Tiltak klimabudsjettet

- Forslag tiltak:
 - Redusere avfall og matsvinn
 - Redusere ant km
 - Krav om klima og miljøhensyn i anskaffelser
 - Bilfri uke
 - Klimakutt i innkjøpssamarbeid

Oppsummering handlingsplan 2024-2027

- Samlet underskudd fra 2024-2027 på 45,5 mill kr
- Underskuddet finansieres med bruk av fond
- Eiendomsskatten holdes uendret i hele perioden
- Innsparingstiltak i 2024 utgjør 5,3 millioner kroner, økende til 43 millioner i 2027
- Nye tiltak utgjør 60 millioner i 2024, og 59 millioner i 2027
- Det skal investeres for til sammen 1,35 milliarder kroner de neste 4 årene
- Lånegjelda vil utgjøre 2,2 milliarder kroner i 2027
- Vi har igjen 146 millioner kroner av disposisjonsfondet i 2027

Usikkerhet fremover

- Rentene
- Strømprisene
- Bemanningssituasjonen (og merforbruket i 2023)
- Klimaet
- Pensjon og premieavvik
- Utbytte
- Flyktningsituasjonen
- Statbudsjettet

LINDESNES
KOMMUNE

Budsjettet

Web versjon av budsjett:

https://pub.framsikt.net/2024/nyelindesnes/bm-2024-handlingsplan_2024_-_2027_budsjett_2024

Budsjettkonferanse med formannskapet 09.11.23

Behandles/presenteres:

- I rådene i løpet av november
- I formannskapet 30.11.23
- I kommunestyret 14.12.23